

jongeren met **impact**

TeamAlert

**VERKEERSEDUCATIE – PERSPECTIEF
SCHOLEN**
Kwantitatieve toetsing

Stichting TeamAlert
Jongeren met impact

Nijverheidsweg 25
3534 AM Utrecht
Tel: 030-2232893
info@teamalert.nl
www.teamalert.nl

Rapportage:
Saar Hadders en Florian Huizinga

Deze rapportage is opgeleverd in samenwerking met Ruigrok Netpanel

Juli 2022

© Deze rapportage is eigendom van stichting TeamAlert te Utrecht. Niets uit dit rapport mag worden gereproduceerd, publicitair worden vrijgegeven of worden uitgevoerd zonder de schriftelijke toestemmingen of de actieve medewerking van stichting TeamAlert.

INHOUD

1. Inleiding & Achtergrond
2. Het onderzoek
3. Resultaten
4. Conclusie
5. Bronnen
6. Bijlagen

01 | INLEIDING & ACHTERGROND

KIJK UIT
OP HET ZEBRAPAD.
Want anderszins
je plat!

Zeit!
Het is een kleine moeite
om links, rechts, links
te kijken!

TeamAlert

jongeren met **Impact**

01| INLEIDING

05

Alle middelbare scholieren veilig onderweg

Vanuit het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) is er behoefte aan meer inzicht in de verkeersveiligheid van middelbare scholieren en hoe dit kan worden bevorderd, met als hoofddoel: alle middelbare scholieren veilig onderweg. Deze behoefte is ontstaan naar aanleiding van een ingediende motie, waarbij er gevraagd is om in samenspraak met relevante partijen te kijken of verkeersveiligheid op het voortgezet onderwijs voldoende aan bod komt en waar en op welke manier er meer ondersteuning nodig is.

Het onderzoek

Als startpunt heeft TeamAlert in opdracht van IenW een brainstorm georganiseerd met Veilig Verkeer Nederland (VVN), Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW), de VO-Raad, IenW, docenten en een student aan de lerarenopleiding. Gezamenlijk is een eerste verkenning gedaan naar hoe het voortgezet onderwijs kan bijdragen aan de verkeersveiligheid van middelbare scholieren, wat hiervoor nodig is en hoe hier invulling aan gegeven kan worden. De sessie leverde, naast ideeën over verkeersveiligheid binnen het voortgezet onderwijs, ook aanbevelingen op voor onderzoek naar het perspectief van jongeren en afnemers op verkeerseducatie. Deze aanbevelingen zijn de aanleiding geweest voor een groot onderzoek naar aandacht voor verkeersveiligheid voor middelbare scholieren, waarbij zowel het perspectief van scholieren als van scholen wordt onderzocht.

Processtappen

Het onderzoek is gericht op het achterhalen hoe er invulling kan worden gegeven aan verkeersveiligheid voor middelbare scholieren. Het onderzoek is gestart met een literatuuronderzoek, waarin wordt beschreven wat volgens experts de beste manier is om aandacht aan verkeersveiligheid te besteden onder middelbare scholieren. Vervolgens is middels focusgroepen onderzocht hoe middelbare scholieren zélf aankijken tegen aandacht voor verkeersveiligheid en hoe dit volgens hen vormgegeven kan worden. De bevindingen uit de focusgroepen zijn vervolgens kwantitatief getoetst onder een grotere groep scholieren. Tot slot is middels interviews met docenten en bestuurders het perspectief van scholen op verkeerseducatie achterhaald.

Het huidige onderzoek

In dit onderzoek worden een aantal bevindingen uit de interviews voorgelegd aan een grote groep docenten en schoolbestuurders, zodat er een representatief beeld ontstaat van de bevindingen. In een online vragenlijst is uitgevraagd hoe middelbare scholen momenteel omgaan met verkeerseducatie, hoe middelbare scholen aandacht kunnen geven aan verkeerseducatie en in welke vorm verkeerseducatie volgens docenten en bestuurders het beste terug kan komen op middelbare scholen. In de vraagstellingen en antwoordopties is gebruik gemaakt van de kennis die in de vorige onderzoeksfases zijn opgedaan.

01| INLEIDING

Definitie verkeerseducatie

In het onderzoek verstaan we onder de term verkeerseducatie elke vorm van aandacht voor verkeersveiligheid in het voortgezet onderwijs, om een veilige verkeersdeelname door middelbaar scholieren te stimuleren. Hieronder valt dus het aanleren en verbeteren van kennis, inzicht, vaardigheden en attitudes die nodig zijn voor veilige deelname aan het verkeer. Ook de motivatie om veilig te willen deelnemen aan het verkeer is hier een belangrijk onderdeel van. Deze definitie is gebaseerd op de definitie die wordt gehanteerd door SWOV (2017) en is ontleend aan de definitie van Senserrick et al. (2009). Het gaat hier om een bredere vorm van aandacht voor verkeersveiligheid dan enkel onderwijs. Met verkeerseducatie wordt in dit onderzoek dus niet enkel lessen of schoolprojecten bedoeld, maar ook zaken als campagnes en promotiemateriaal of ouderbetrokkenheid.

Leeswijzer

Op de volgende pagina's worden allereerst de bevindingen uit de voorgaande fases van het onderzoek kort besproken. Vervolgens wordt de onderzoeksmethode toegelicht. Daarin worden de onderzoeksvraag, de methode en doelgroep beschreven. Vervolgens worden de resultaten het daarop volgende hoofdstuk gepresenteerd. Tot slot volgen in het vierde hoofdstuk de bronnenlijst van het onderzoek en in het vijfde hoofdstuk staan de bijlagen. In een apart document zijn de interviews en deze toetsing naast elkaar gelegd en zijn de resultaten samengevoegd tot een conclusie en praktische aanbevelingen.

TeamAlert

jongeren met **impact**

01 | ACHTERGROND

07

Literatuuronderzoek

In de eerste fase voerde TeamAlert een literatuuronderzoek uit naar verkeerseducatie voor middelbare scholieren. Hiermee is vastgesteld wat volgens experts de beste manier is om aandacht aan verkeersveiligheid te besteden onder middelbare scholieren. Dit kan ondersteuning bieden aan jongeren, docenten en schoolbestuurders bij het beoordelen van welke inhoud en vormen van verkeerseducatie het meest effectief voor hen zijn. De bevindingen uit het literatuuronderzoek zijn gebruikt als achtergrondinformatie voor de kwalitatieve en kwantitatieve toetsingen onder scholieren en scholen.

Perspectief scholieren

Het perspectief van jongeren op verkeerseducatie is onderzocht middels een focusgroeponderzoek en een vragenlijstonderzoek. Hieruit kwam naar voren dat scholieren behoefte hebben aan frequent leren over verkeersveiligheid op de middelbare school. Veel scholieren vinden dat elke school verkeerseducatie, minstens een keer per jaar, aan zou moeten bieden. Om verkeerseducatie effectief, aansprekend en leerzaam te maken, stellen scholieren onder andere voor dat verkeerseducatie inhoudelijk gericht moet zijn op het vergroten van kennis over verkeersregels en –borden. Daarnaast geven scholieren aan dat de nadruk moet liggen op praktijk en interactie.

Gastdocenten en experts worden aangemerkt als geschikte docenten. Scholieren geven aan dat ze het liefst leren over de risico's en mogelijke gevolgen van deze risico's in het verkeer.

Perspectief scholen

Vervolgens is het perspectief van de afnemers van verkeerseducatie in kaart gebracht door middel van interviews met docenten en schoolbestuurders. Uit deze interviews kwam naar voren dat scholen zich in **de huidige situatie** overwegend bezighouden met verkeerseducatie via afgebakende projecten die worden uitgevoerd door externe partijen. Scholen hebben verschillende redenen om wel of juist géén aandacht te besteden aan verkeersveiligheid. Om verkeerseducatie prioriteit te maken in het voortgezet onderwijs, is het van belang om rekening te houden met **de houding** van scholen ten opzichte van verkeerseducatie. Op het gebied van **de invulling** van verkeerseducatie op het voortgezet onderwijs, waren scholieren en de scholen het erover eens dat leren over verkeer op een praktische en interactieve manier vormgegeven moet worden. De bevindingen uit deze interviews worden in dit onderzoek kwantitatief getoetst onder een grotere groep docenten en schoolbestuurders.

02 | HET ONDERZOEK

Kijk uit
op het Zebrapad.
Want anders lig
je plat!

Zeit!
Het is een kleine moeite
om links, rechts, links
te kijken!

TeamAlert

jongeren met **Impact**

02 | HET ONDERZOEK

Aanleiding

TeamAlert heeft door middel van interviews een beeld gekregen van hoe docenten en bestuurders aankijken tegen aandacht voor verkeersveiligheid voor middelbare scholieren en hoe dit ingericht kan worden. Met dit onderzoek wordt (een deel van) de kwalitatieve onderzoeksresultaten gekwantificeerd. Het onderzoek is uitgezet en geanalyseerd door Ruigrok Netpanel.

Onderzoeksvraag

In dit onderzoek staat de volgende onderzoeksvraag centraal:

- **Hoe kijken docenten en bestuurders aan tegen aandacht voor verkeersveiligheid binnen het voortgezet onderwijs en hoe kan dit het best ingericht worden?**

Methode en doelgroep

Het kwantitatieve onderzoek is online uitgevoerd. De doelgroep voor dit onderzoek bestaat uit docenten en bestuurders van middelbare scholen die invloed hebben over of en hoe verkeerseducatie wordt ingericht op hun middelbare school. In totaal hebben 225 docenten en bestuurders van middelbare scholen de vragenlijst helemaal ingevuld. Het profiel van de deelnemers is te zien in Tabel 1 (volgende pagina). De steekproef is representatief naar schoolgrootte, denominatie en regio (bereikt door weging; referentiedata van Centraal Bureau voor Statistiek). De steekproef, het steekproefkader en de representativiteit worden toegelicht op pagina 11.

Leeswijzer

- In dit rapport nemen wij de groep docenten en bestuurders van middelbare scholen die invloed hebben over of en hoe verkeerseducatie wordt ingericht op hun middelbare school samen en noemen deze in het onderzoek 'medewerkers van middelbare scholen'. We hebben ze samen genomen omdat ze allebei in enige mate invloed hebben op of en hoe verkeerseducatie wordt ingezet op hun middelbare school.
- De belangrijkste onderzoeksresultaten worden gepresenteerd, waarbij er wordt ingegaan op hoe er aandacht kan worden gegeven aan verkeersveiligheid op middelbare scholen. De resultaten zijn opgedeeld in **de huidige situatie** op het gebied van verkeerseducatie, **de houding** ten opzichte van verkeerseducatie en mogelijke **invulling** van verkeerseducatie.
- De verschillen tussen docenten en bestuurders zijn getoetst op significantie. We bespreken de significante en relevante verschillen tussen de doelgroepen. De percentages in het rapport zijn afgerond. Daardoor kan het totaal incidenteel optellen tot meer of minder dan 100%.
- Antwoorden op open vragen zijn op een kwalitatieve wijze geanalyseerd. Er wordt niet alleen ingegaan op de meest genoemde antwoorden, maar ook op inhoudelijk belangrijke antwoorden.

02| HET ONDERZOEK

10

In Tabel 1 wordt de functie van de deelnemers weergegeven en de regio waarin ze werkzaam zijn. Een overzicht van het type middelbare school en de omvang van de school waar de deelnemers werkzaam zijn, is te vinden in bijlage A.

In totaal hebben **225 afgevaardigden van middelbare scholen** deelgenomen aan het onderzoek. Hiervan waren 139 docenten (docent van één of meerdere vakken of een functie als coördinator, teamleider of afdelingshoofd) en 86 hadden een functie als bestuurder (directie, rector of conrector).

- ♦ Docenten die de vragenlijst hebben ingevuld geven met name vakken als wiskunde, natuurkunde en Nederlands of zijn mentor en geven mentorlessen.
- ♦ Bijna alle bestuurders zijn verantwoordelijk voor zowel de onderbouw als de bovenbouw. Voor docenten is dit de helft.

Kenmerken	
Functie	
Bestuurder	40%
Docent	60%
Regio	
Noord	35%
Midden	36%
Zuid	29%

Tabel 1: Profiel van de deelnemers (functie en regio)

02| HET ONDERZOEK

11

Steekproef en steekproefkader

De doelgroep van dit onderzoek bestaat uit docenten en bestuurders van middelbare scholen. Door middel van selectievragen is de doelgroep geselecteerd:

- Docenten die alleen lesgeven in biologie, geschiedenis, een buitenlandse taal of informatica zijn niet meegenomen in dit onderzoek;
- Coördinatoren, teamleiders en afdelingshoofden zijn ook als docenten ingedeeld;
- Onder bestuurders vallen de directie, rectoren en conrectoren.

Als steekproefkader is er gebruik gemaakt van het onlinepanel van DUO onderwijsonderzoek. Er wordt (door Ruigrok Netpanel) gewerkt met leveranciers die voldoen aan kwaliteitseisen volgens ISO-norm 20252.

Voor dit onderzoek is er met DUO gebruik gemaakt van:

- het Online Panel Schoolleiders voortgezet Onderwijs (circa 400 schoolleiders: directieleden en teamleiders).
- een onderwijsdatabase die de namen en e-mailadressen van duizenden functionarissen en beslissers in het Voortgezet Onderwijs bevat.

Representativiteit toelichting

Door gebruik te maken van het panel en de onderwijsdatabase van DUO is er een representatieve respons behaald.

De steekproef is representatief naar de volgende kenmerken van middelbare scholen:

- Schoolgrootte (uitgedrukt in aantal leerlingen);
- Denominatie (katholiek, openbaar, protestants-christelijk en overig);
- Regio (OCW-indeling; Noord, Midden en Zuid).

Hierbij zijn de docenten en bestuurders samengenomen en is er gekeken naar de kenmerken van de school waarop zij werkzaam zijn. De representativiteit is bereikt door weging van de resultaten. Een overzicht van de wegingsvariabelen is te vinden in bijlage C.

TeamAlert

jongeren met **impact**

03 | RESULTATEN

03| RESULTATEN - HUIDIGE SITUATIE

Een aanzienlijk deel van de medewerkers van middelbare scholen geeft momenteel al 1 keer per schooljaar of vaker aandacht aan verkeersveiligheid.

Ruim twee op de drie middelbare scholen geeft minstens jaarlijks aandacht aan verkeersveiligheid.

Op 68% van de middelbare scholen wordt minstens jaarlijks aandacht besteed aan verkeersveiligheid. Hiervan besteedt 43% méér dan 1 keer per schooljaar aandacht aan verkeersveiligheid, 25% besteedt 1 keer per jaar aandacht aan verkeersveiligheid. Een kleine groep middelbare scholen (6%) besteedt hier nooit aandacht aan.

Medewerkers van middelbare scholen die nooit of minder vaak dan 1 keer per jaar aandacht geven aan verkeersveiligheid benoemen spontaan dat dit komt doordat het geen prioriteit heeft of krijgt bij hen op school. Ook geven ze aan dat er geen lesprogramma voor is of dat het onduidelijk is bij welk vak het hoort of gegeven moet worden.

Redenen om aandacht te geven aan verkeersveiligheid die medewerkers van middelbare scholen spontaan noemen zijn onder andere de veiligheid van de scholieren, het voorkomen van ongelukken, de zelfredzaamheid van de scholieren vergroten en de (onveilige) verkeerssituatie rondom de school.

03| RESULTATEN - HOUDING

14

Medewerkers van middelbare scholen vinden het belangrijk dat er aandacht wordt geschonken aan verkeersveiligheid op middelbare scholen, voornamelijk omdat scholieren zich niet bewust zijn van risico's van onveilig verkeersgedrag.

Driekwart van de medewerkers van middelbare scholen vindt aandacht aan verkeersveiligheid belangrijk

75% van de medewerkers van middelbare scholen vindt het (zeer) belangrijk dat er aandacht wordt besteed aan verkeersveiligheid op middelbare scholen. Ook is te zien dat bestuurders en docenten van brede scholengemeenschappen en van scholen met praktijkonderwijs tot vmbo het vaker belangrijk vinden dan bestuurders en docenten van scholen met alleen havo/vwo (80% en 81% vs. 58%).

Ruim driekwart van de medewerkers van middelbare scholen zou verkeersveiligheid opnemen in het lesprogramma omdat scholieren zich niet bewust zijn van risico's

De voornaamste redenen om verkeersveiligheid als onderdeel op te nemen in het lesprogramma zijn dat scholieren zich niet bewust zijn van de risico's van onveilig verkeersgedrag (77%) en het voorkomen van ongelukken waar leerlingen bij betrokken zijn (74%). In mindere mate worden als redenen aangegeven dat scholieren te weinig kennis hebben over hoe ze zich moeten gedragen in het verkeer (35%), de verkeerssituatie rondom de school hierom vraagt (33%) en dat de docenten en bestuurders het zelf belangrijk vinden (32%).

Twee op de vijf medewerkers van middelbare scholen zou verkeersveiligheid niet opnemen in het lesprogramma omdat er geen tijd voor is

Redenen om het niet op te nemen zijn dat er geen tijd voor is (38%), dat het al op de basisschool wordt behandeld (24%), andere lessen belangrijker zijn (23%), en dat men twijfelt over de effectiviteit van de lessen over verkeersveiligheid (21%).

Docenten geven vaker aan dat er geen tijd is voor aandacht aan verkeersveiligheid dan bestuurders (44% vs. 30%). Een kwart van de medewerkers van middelbare scholen geeft aan geen reden te hebben om het niet te doen. Bestuurders hebben vaker geen reden om niets aan verkeersveiligheid op middelbare scholen te doen dan docenten (38% vs. 17%).

TeamAlert

jongeren met **impact**

03| RESULTATEN - HOUDING

Bijna alle medewerkers van middelbare scholen vinden dat er minimaal jaarlijks aandacht moet worden besteed aan verkeersveiligheid, voornamelijk voor de onderbouw.

9 op de 10 medewerkers van middelbare scholen vindt dat er minimaal jaarlijks aandacht moet worden besteed aan verkeersveiligheid.

Qua frequentie geeft 92% van de medewerkers van middelbare scholen aan dat zij vinden dat er minimaal 1 keer per jaar aandacht moet worden gegeven aan verkeersveiligheid op middelbare scholen. Momenteel geeft 68% van de medewerkers van middelbare scholen er minimaal 1 keer per jaar aandacht aan. Slechts 3% geeft aan dat ze vinden dat er geen aandacht moet worden gegeven aan verkeersveiligheid.

Voornamelijk interesse in aandacht voor verkeersveiligheid voor de onderbouw

Meer dan twee derde van de medewerkers van middelbare scholen geeft aan dat zij aandacht voor verkeersveiligheid voor de onderbouw interessant vinden. Iets meer dan een derde vindt het voor de bovenbouw interessant.

03| RESULTATEN - INVULLING

16

Tijdens lessen zien medewerkers van middelbare scholen verschillende manieren om aandacht te geven aan verkeerseducatie. Naast lessen denken ze vooral aan het meewerken aan initiatieven van de politie.

De helft van de medewerkers van middelbare scholen ziet mogelijkheid in verkeerseducatie door koppeling aan andere maatschappelijke thema's.

Medewerkers van middelbare scholen zien het koppelen van verkeersveiligheid aan andere maatschappelijke thema's (50%) als een van de mogelijke manieren om **tijdens de lessen** het verkeersgedrag van leerlingen te verbeteren. Ook het aandacht hieraan geven tijdens mentorlessen (49%) en leerlingen laten zien wat het belang van veilig verkeersgedrag is (49%) worden gezien als geschikte mogelijkheden. Ook projecten met behulp van externe partijen wordt als mogelijkheid gezien (40%). Bestuurders zien vaker dan docenten de mogelijkheid om projecten door eigen docenten op te zetten (27% vs. 12%).

7 op de 10 medewerkers van middelbare scholen ziet mogelijkheid in verkeerseducatie door de medewerking aan initiatieven van politie.

73% van de medewerkers van middelbare scholen ziet het meewerken aan initiatieven van de politie als mogelijkheid om **naast de lessen** aandacht te geven aan verkeersveiligheid. Campagnes over verkeersveiligheid (59%) en het uitdelen van gadgets (53%) wordt door de helft van de medewerkers van middelbare scholen als mogelijkheid hiervoor gezien. Ook zien ze het aanspreken van scholieren op onveilig verkeersgedrag (46%) als een geschikte mogelijkheid. Het betrekken van ouders of gemeente (35% en 36%) wordt door een derde ook genoemd als geschikte mogelijkheid.

Bijna de helft van de medewerkers van middelbare scholen vindt dat aandacht voor verkeersveiligheid als los project behandeld moet worden, één op de tien vindt dat het moet terugkomen als volledig lesprogramma.

45% van de medewerkers van middelbare scholen is het er mee eens dat aandacht voor verkeersveiligheid het beste als los project behandeld kan worden. Eén op de vijf medewerkers van middelbare scholen (20%) is het hiermee oneens. Ook zien we dat één op de tien medewerkers van middelbare scholen (11%) aan geeft dat verkeersveiligheid op middelbare scholen terug moet komen als volledig lesprogramma en niet als los project. Bijna twee derde van de medewerkers van middelbare scholen (65%) is het hier niet mee eens.

TeamAlert

jongeren met **impact**

03| RESULTATEN - INVULLING

17

Verkeersveiligheid via een gastles van een expert wordt gezien als meest nuttige manier om aandacht te geven op middelbare scholen. Docenten staan er voor open om zelf iets te doen aan verkeersveiligheid, mits ze de tijd en lesmaterialen krijgen.

De meerderheid van de medewerkers van middelbare scholen ziet een expert die gastles geeft als nuttige manier om aandacht te geven aan verkeersveiligheid.

Een expert die een gastles geeft over verkeersveiligheid wordt door 62% van de medewerkers van middelbare scholen als een nuttige manier gezien om extra aandacht te geven aan verkeersveiligheid. Veel andere manieren worden ook als nuttig beoordeeld, zoals bijvoorbeeld het behandelen tijdens mentorlessen (44%) en het koppelen van verkeersveiligheid aan andere maatschappelijke thema's zoals drugs- en alcoholgebruik (44%).

Twee op de vijf docenten staat er voor open zelf iets doen aan verkeersveiligheid.

41% van de docenten staat er voor open om zelf iets te doen aan verkeersveiligheid bij hen op de middelbare school tijdens reguliere lessen of binnen afgebakende schoolprojecten. Daarnaast geeft nog 44% aan hier misschien voor open te staan.

Docenten die er wel voor open staan om iets te doen aan verkeersveiligheid geven als reden dat ze het belangrijk vinden. Ze vinden het belangrijk om leerlingen bewust te maken van verkeersveiligheid en het voorkomen van ongelukken of onveilige situaties met leerlingen. Docenten die hier misschien voor open staan geven aan dat het afhankelijk is van de tijd die ze ervoor hebben of krijgen en het lesmateriaal wat er voor beschikbaar is. Daarnaast vinden ze het wel een belangrijk onderwerp, maar vinden ze het lastig in te passen in het lesprogramma wat al erg vol is.

TeamAlert

jongeren met **impact**

‘Geen tijd’ en ‘niet de verantwoordelijkheid van de school’ worden genoemd door docenten die er niet voor open staan om zelf iets te doen aan verkeersveiligheid.

De helft van de medewerkers van middelbare scholen ziet een uitdaging in het ervoor zorgen dat scholieren verkeersveiligheid interessant vinden.

Voor het succesvol aandacht geven aan verkeersveiligheid zien medewerkers van middelbare scholen met name uitdaging in het ervoor zorgen dat scholieren verkeersveiligheid interessant vinden (49%) en het in de juiste plek vinden binnen het onderwijsprogramma (44%). In mindere mate zien ze tijd (34%), budget (31%) en het betrekken van ouders (30%) als uitdaging.

Ruim een kwart van de medewerkers van middelbare scholen heeft behoefte aan extra ondersteuning.

27% van de medewerkers van middelbare scholen geeft aan behoefte te hebben aan extra ondersteuning om verkeersveiligheid bij middelbare scholieren onder de aandacht te brengen. Ruim een derde (39%) geeft aan niet veel, niet weinig behoefte hieraan te hebben. Daarnaast geeft ook bijna een kwart (24%) aan weinig behoefte te hebben aan extra ondersteuning. Vooral bestuurders geven aan geen extra ondersteuning nodig te hebben (33% vs. 18%).

Medewerkers van middelbare scholen die behoefte hebben aan extra ondersteuning hebben aan diverse zaken behoefte. Ze hebben voornamelijk behoefte aan kant-en-klare lespakketten, actueel lesmateriaal (o.a. filmpjes, posters, gadgets) en informatie (statistieken en cijfers). Ook gastlessen gegeven door experts of mensen met beroepen die hier dagelijks mee te maken krijgen, zoals politie of ambulance-medewerkers, worden veelal benoemd.

04 | CONCLUSIE

04| CONCLUSIE

In dit onderzoek is achterhaald wat de huidige situatie met betrekking tot verkeerseducatie is op middelbare scholen, hoe docenten en bestuurders staan ten opzichte van verkeerseducatie in het voortgezet onderwijs en op welke manier zij invulling zouden geven aan verkeerseducatie op een middelbare school.

Middelbare scholen houden zich bezig met verkeersveiligheid.

De middelbare scholen waar de docenten en bestuurders uit dit onderzoek werkzaam zijn, houden zich al overwegend bezig met de verkeersveiligheid van hun scholieren; de meerderheid geeft momenteel minstens één keer per jaar aandacht aan verkeersveiligheid. Een kanttekening hierbij is dat het niet duidelijk is of één keer aandacht gelijk staat aan aandacht voor verkeersveiligheid voor alle scholieren of bijvoorbeeld slechts voor één leerjaar. Wanneer dit gaat om alle scholieren, ligt de behoefte van scholieren aan minstens één keer per jaar verkeerseducatie dus redelijk in lijn met de huidige situatie. Hier liggen echter ook nog kansen, omdat ongeveer een derde van de scholen nog niet jaarlijks aandacht besteed aan verkeerseducatie.

Docenten en bestuurders vinden verkeersveiligheid een belangrijk thema.

Het thema verkeersveiligheid wordt door medewerkers van middelbare scholen belangrijk gevonden. Opvallend is dat bestuurders en docenten van brede scholengemeenschappen en van scholen met praktijkonderwijs tot vmbo het vaker belangrijk vinden dan bestuurders en docenten van scholen met alleen havo/vwo. Hierbij wordt aangegeven dat zij voornamelijk geïnteresseerd zijn in aandacht voor verkeersveiligheid in de onderbouw. De voornaamste reden om verkeersveiligheid op te nemen in het lesprogramma is dat scholieren zich niet bewust zijn van de risico's van onveilig verkeersgedrag. De voornaamste reden om verkeersveiligheid niet als onderdeel op te nemen is dat er geen tijd voor is. Docenten geven vaker aan dat er geen tijd is voor aandacht aan verkeersveiligheid dan bestuurders.

Het koppelen van verkeersveiligheid aan andere thema's en het meewerken aan initiatieven van de politie worden gezien als geschikte mogelijkheden.

Een gastles van een expert wordt gezien als meest nuttige manier om aandacht te geven aan verkeersveiligheid op middelbare scholen. Dit komt mogelijk doordat de medewerkers van middelbare scholen aangeven geen tijd te hebben. Bij een gastles worden docenten zo min mogelijk belast.

Twee op de vijf docenten staat er voor open om zelf iets te doen aan verkeersveiligheid, mits ze hier de tijd en lesmaterialen voor krijgen. Ze vinden het een belangrijk thema, maar ze vinden het lastig om het in te passen in hun volle lesprogramma. Daarnaast is het voor hen onduidelijk is bij welk vak het hoort of gegeven moet worden en dat er geen lesprogramma voor is.

Er worden wel mogelijkheden gezien om aandacht te besteden aan verkeersveiligheid tijdens de lessen. Voornamelijk het koppelen van verkeersveiligheid aan andere maatschappelijke thema's en aandacht besteden aan het thema tijdens mentorlessen worden gezien als geschikte manier om tijdens de les aandacht te besteden aan het thema. Opvallend is dat bestuurders vaker de mogelijkheid om projecten door eigen docenten op te zetten zien, dan de docenten zelf. Naast lessen denken ze vooral aan het meewerken aan initiatieven van de politie. Over het algemeen zien de docenten en bestuurders meer potentie in het besteden van aandacht voor verkeersveiligheid als los project dan het te laten terug komen als volledig lesprogramma.

04| CONCLUSIE

Vooraf docenten zien uitdaging in tijd.

Voornamelijk de docenten lijken tijd vaak te noemen als reden om überhaupt geen aandacht te besteden aan verkeersveiligheid of er niet zelf voor open te staan om iets met het thema te doen. De bestuurders zien meer mogelijkheden in het opzetten van projecten door eigen docenten, dan de docenten zelf. Scholen zien wel degelijk mogelijkheden om (meer) aandacht te besteden aan verkeersveiligheid, maar vanwege praktische redenen (o.a. gebrek aan tijd en het volle lesprogramma) wordt er vooral mogelijkheid gezien in verkeerseducatie door externen. Hierbij hebben de meeste scholen geen behoefte aan extra ondersteuning, slechts een kwart van de medewerkers gaf aan hier wel behoefte aan te hebben. Voornamelijk de docenten geven aan extra ondersteuning te behoeven, in de vorm van kant-en-klare lespakketten en actueel lesmateriaal.

Algemene conclusie

Terugkomend op de hoofdvraag (*'Hoe kijken docenten en bestuurders aan tegen aandacht voor verkeersveiligheid binnen het voortgezet onderwijs en hoe kan dit het best ingericht worden?'*) kan geconcludeerd worden dat docenten en schoolbestuurders overwegend positief zijn over aandacht van verkeersveiligheid binnen het voortgezet onderwijs. Ze vinden het belangrijk om aandacht aan het thema te besteden, maar zien daarin wel uitdagingen. Toch zien ze verschillende mogelijkheden om aandacht aan verkeersveiligheid te implementeren in lessen, of om aandacht te besteden aan het thema naast de lessen. De voorkeur van docenten ligt met name bij oplossingen waarbij de druk op de docenten het laagst ligt. Zij zien voornamelijk uitdaging in het gebrek aan tijd en hun volle lesprogramma's. De schoolbestuurders zien hier minder uitdaging in en zien een geschikte mogelijkheid in het opzetten van verkeersveiligheidsprojecten door eigen docenten.

De resultaten van deze toetsing worden in een samenvatting samengenomen met de resultaten uit de deskresearch, de onderzoeken naar het perspectief van scholieren en de interviews met docenten en schoolbestuurders. Op basis van alle onderzoeken worden er in dit document praktische aanbevelingen gedaan.

05 | BRONNEN

04| BRONNEN

22

- ▶ Senserrick, T., Ivers, R., Boufous, S., Chen, H. Y., Norton, R., Stevenson, M., ... & Zask, A. (2009). Young driver education programs that build resilience have potential to reduce road crashes. *Pediatrics*, 124(5), 1287-1292
- ▶ SWOV (2013). Noodzaak, inhoud en evaluatie van verkeerseducatie. SWOV, Den Haag.
- ▶ SWOV (2017). Verkeerseducatie. SWOV-factsheet, december 2017. SWOV, Den Haag.

06 | BIJLAGEN

05| BIJLAGE A

PROFIEL DEELNEMERS

In Tabel 2 wordt weergegeven op welk type middelbare school de deelnemers werkzaam zijn en hoe groot deze scholen zijn. In totaal hebben **225 afgevaardigden van middelbare scholen** deelgenomen aan het onderzoek.

Kenmerken

Type middelbare school

Brede scholengemeenschap	50%
Vmbo (basis, kader en/of tl)	20%
Havo / vwo	17%
School voor praktijkonderwijs	5%
Vwo / Categorieaal gymnasium	3%
Vmbo / havo	2%
Havo	0%
Anders, namelijk...	3%

Omvang school

Minder van 249 leerlingen	8%
250 tot 499 leerlingen	13%
500 tot 999 leerlingen	26%
1000-1499 leerlingen	35%
Meer dan 1500 leerlingen	17%

Tabel 2: Type middelbare school en omvang school van de deelnemers

05| BIJLAGE B

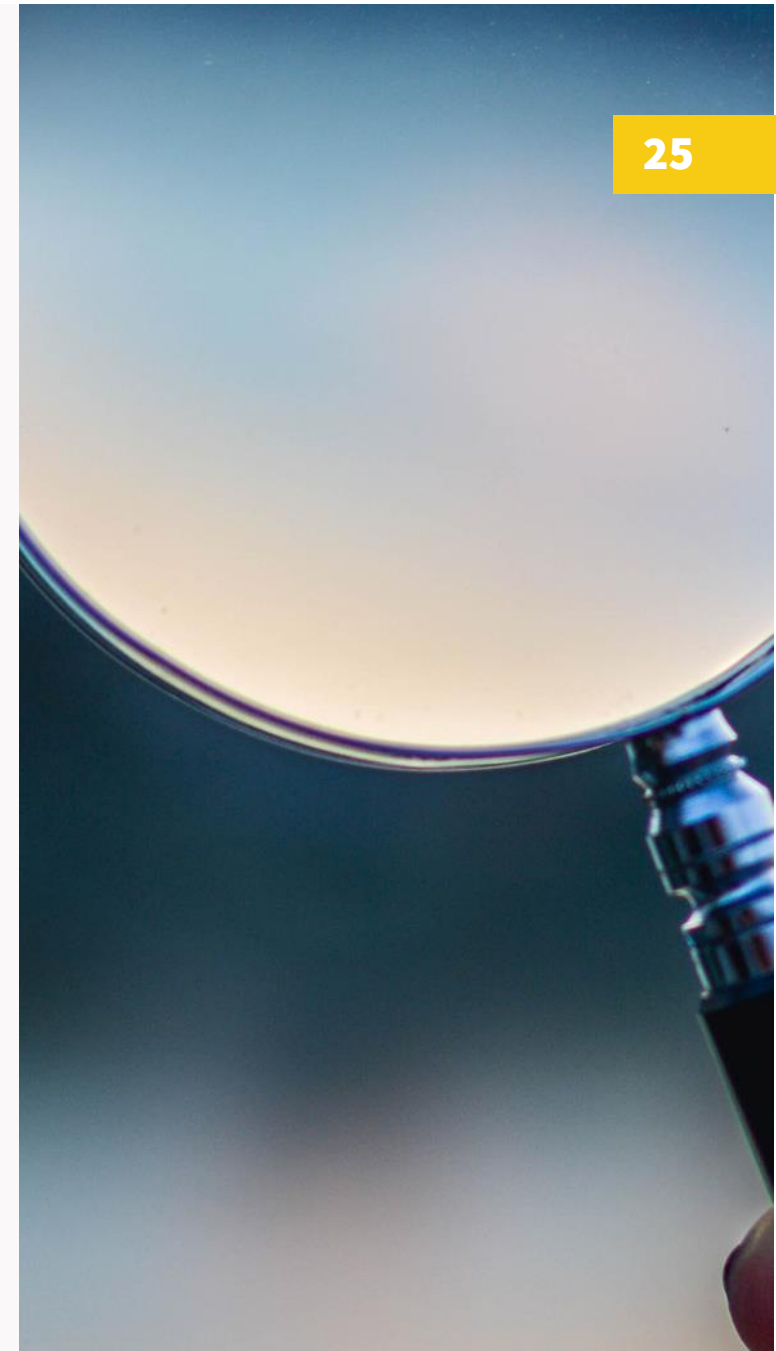
ONDERZOEKSVERANTWOORDING

Respons

- In totaal hebben 225 docenten en bestuurders van middelbare scholen die invloed hebben over of en hoe verkeerseducatie wordt ingericht op hun middelbare school de vragenlijst helemaal ingevuld.
- De respons bedraagt 41,9%.
- Zie Tabel 3 voor een overzicht van de steekproef.

Omschrijving	Aantal
Aantal uitnodigingen (bruto steekproef)	560
Gestart met vragenlijst	300
Uitgescreend (geen doelgroep)	23
Afgehaakt	52
Gekwalificeerde deelnemers (netto steekproef)	225

Tabel 3: Overzicht van de steekproef

05| BIJLAGE C

ONDERZOEKSVERANTWOORDING

Weging

- In Tabel 4 zijn de wegingsvariabelen terug te vinden met een overzicht van de aantallen voor en na de weging.
- Als referentiedata is gebruik gemaakt van het Centraal Bureau voor Statistiek.

	Ongewogen n	Gewogen n
Regio	(n=225)	(n=225)
Noord	79	86
Midden	81	72
Zuid	65	68
Denominatie		
Katholiek	51	41
Protestants-christelijk	64	43
Openbaar	81	108
Overig	29	34
Schoolgrootte		
Minder dan 249 leerlingen	19	18
250 tot 499 leerlingen	30	25
500 tot 999 leerlingen	59	47
1000 tot 1499 leerlingen	79	96
Meer dan 1500 leerlingen	38	40

Tabel 4: Overzicht van aantallen voor en na de weging

jongeren met impact

© Dit voorstel is eigendom van stichting TeamAlert te Utrecht. Niets uit dit bestand mag worden gereproduceerd, publicitair worden vrijgegeven of worden uitgevoerd zonder de schriftelijke toestemmingen of de actieve medewerking van stichting TeamAlert.